

DOCENTENHANDLEIDING

OPDRACHT E1.3 POLITIEKE DIMENSIE – 1 POLITIEK IN HET CARIBISCH GEBIED - VWO

Eindtermen:

Domein E Leefomgeving

Subdomein E1.3 Politieke dimensie

De kandidaat kan verschillende politieke systemen op Caribische eilanden en hun invloed op de samenleving beschrijven en verklaren.

De kandidaat kan de huidige staatkundige structuur van de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius, Saba, Curaçao, Aruba en Sint-Maarten, BES CAS-eilanden, beschrijven en vergelijken en voormalige, huidige, en toekomstige politieke (on)afhankelijkheidsrelaties met Nederland analyseren.

Aandachtspunten:

- De relaties van Caribische (ei)landen met (voormalige) koloniale overheersers worden beïnvloed door de staatsinrichting en de politieke cultuur van de voormalige kolonisator.
- De eilanden gaan op verschillende manieren om met dilemma's rondom politieke en economische zelfstandigheid.

Instaptoets

1. Uit welke landen bestaat het Koninkrijk der Nederlanden?
  - A. Nederland, België, Aruba en Curaçao
  - B. Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten**
  - C. Nederland, Suriname en de BES-eilanden
  - D. Alleen Nederland
2. Wie is het staatshoofd van het Koninkrijk der Nederlanden?
  - A. De minister-president van Nederland
  - B. De voorzitter van de Europese Unie
  - C. De koning**
  - D. De burgemeester van Den Haag in Nederland
3. In welke eeuw vond de meeste slavernij plaats binnen de Nederlandse koloniën?
  - A. 14e eeuw
  - B. 17e en 18e eeuw**
  - C. 20e eeuw
  - D. 21e eeuw
4. Welke taak hoort bij de koning in het Koninkrijk der Nederlanden?
  - A. Hij maakt nieuwe wetten
  - B. Hij beslist wie er in de Tweede Kamer komt
  - C. Hij bepaalt de belastingtarieven
  - D. Hij is lid van de (Koninkrijks)regering en ondertekent wetten**

5. Noteer bij elke zin (A t/m D) het juiste schaalniveau dat van toepassing is.
- A. Op Bonaire wordt geld gereserveerd voor nieuwe wegen. = lokaal
  - B. De Nederlandse regering stelt extra geld beschikbaar voor onderwijs op de BES-eilanden. = nationaal
  - C. Caribische landen overleggen met andere landen wereldwijd over klimaatverandering en zeespiegelstijging. = mondiaal
  - D. Aruba, Curaçao en Sint Maarten werken samen aan betere rampenplannen voor orkanen. = regionaal

Stap 1

Vragen

Geef aan

1. Geef aan

- wat de BES-eilanden zijn.
De BES-eilanden zijn Bonaire, Sint-Eustatius, en Saba.
- welke unieke staatkundige status deze eilanden hebben binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

In 2010 werden ze speciale gemeenten van Nederland, wat betekent dat ze een directere band met Nederland hebben. Ze hebben een unieke status als Caribische openbare lichamen gekregen, wat betekent dat ze noch onafhankelijke landen zijn, noch traditionele gemeenten. Ondanks hun geografische afstand van het Europese vasteland, hebben de inwoners de rechten van het EU-burgerschap.

2. Onderzoek welke vraag aan de inwoners van Bonaire tijdens het tweede referendum werd voorgelegd. Schrijf de vraag op.

In het tweede referendum werd de volgende vraag voorgelegd:

"Bent u het eens met de invulling die is gegeven aan de directe band met Nederland?"

De kiezer kon deze vraag beantwoorden met "Ja" of "Nee"

3. Noteer wat de opkomst en de uitslag was van het referendum.

De opkomst was 62% van de stemgerechtigden. 35% stemde "Ja" en 65% stemde "Nee".

4. Geef aan op welke manier er is omgegaan met de uitkomst van het referendum.

De Eilandsraad en het Bestuurscollege van Bonaire moeten bepalen hoe ze met de uitkomst omgaan. De weg is vrij voor een nieuw referendum over zelfbeschikking voor Bonaire. Bijna alle lokale politieke partijen vinden dat Bonaire in de toekomst een autonoom land zou moeten worden. Al geven de meeste partijen wel aan dat dat niet iets is wat realistisch is op de korte termijn.

5. Hieronder worden de vier factoren verder omschreven (I t/m IV). Geef bij ieder tekstje aan welke factor (a t/m d) omschreven wordt.

I = c

II = d

III = a

IV = b

6. Geef aan welk voordeel Aruba, Curaçao en Sint-Maarten op het gebied van veiligheid hebben doordat zij onderdeel zijn van een breder Koninkrijk.

Binnen het bredere Koninkrijk der Nederlanden kunnen Aruba, Curaçao en Sint-Maarten rekenen op ondersteuning op het gebied van veiligheid, politie en defensie. Ze kunnen profiteren van samenwerking met de Nederlandse krijgsmacht en andere veiligheidsmechanismen voor bescherming en veiligheid.

7. Maak duidelijk dat vraagstukken over afhankelijkheid en autonomie kunnen leiden tot spanningen tussen de eilanden en Nederland.
Er kunnen spanningen ontstaan over het veiligheidsbeleid. Bijvoorbeeld, als Nederland ingrijpt in de veiligheidssituatie op de eilanden, kan dit vragen oproepen over de soevereiniteit en zelfstandigheid in het bepalen van het eigen veiligheidsbeleid.
8. Geef aan welke munteenheid je op basis van de staatkundige positie zou verwachten op de BES-eilanden.
De euro
9. Beredeneer waarom er op deze eilanden gekozen is voor de dollar als munteenheid.
Reden om te kiezen voor de Amerikaanse dollar als munteenheid was vooral een economische reden. De eilanden drijven veel handel met Amerika en de eilanden trekken veel toeristen uit Amerika.
10. Zoek uit wat de munteenheid van Aruba is. Geef aan waarom Aruba gekozen heeft voor deze munteenheid.
De officiële munteenheid van Aruba is de Arubaanse florin (AWG). Na de afscheiding van de Nederlandse Antillen in 1986 koos Aruba voor de invoering van de Arubaanse florin als haar eigen munteenheid om economische redenen en om haar eigen identiteit te benadrukken. Ook Amerikaanse dollar kan gebruikt worden op Aruba.
11. Geef aan welke munteenheid Curaçao en Sint-Maarten krijgen vanaf 2025.
Curaçao en Sint-Maarten krijgen op 31 maart 2025 de Caribische gulden als munteenheid
12. Zoek uit waarom Curaçao en Sint-Maarten veranderen van munteenheid.
  - De oude Antilliaanse gulden werd gebruikt door de voormalige Nederlandse Antillen. De 'Nederlandse Antillen' bestaan sinds 2010 niet meer als één land. Het is dus bestuurlijk niet logisch om een munt te gebruiken van een land dat niet meer bestaat.
  - Curaçao en Sint Maarten zijn zelfstandige landen en willen een gezamenlijke munt die past bij hun huidige status en samenwerking.
  - De productie en het beheer van de Antilliaanse gulden zijn verouderd. Het is erg makkelijk om de briefjes na te maken. Met de nieuwe gulden kan er gebruik gemaakt worden van betere beveiligingskenmerken

Stelling: 'Curaçao, Aruba en Sint-Maarten moeten streven naar volledige onafhankelijkheid van Nederland'.

13. Bedenk argumenten vóór de stelling en argumenten tegen de stelling.

Argumenten vóór volledige onafhankelijkheid:

- **Volledige soevereiniteit:** Volledige onafhankelijkheid betekent complete autonomie in politieke besluitvorming, waardoor een land volledige controle heeft over zijn binnenlandse en buitenlandse beleid, zonder beperkingen of invloeden van buitenaf.
- **Nationale identiteit en trots:** Onafhankelijkheid kan het gevoel van nationale identiteit en trots versterken. Het biedt de mogelijkheid om een unieke culturele identiteit te bevorderen en te beschermen tegen externe invloeden.
- **Eigen internationale relaties:** Als onafhankelijk land kunnen staten hun eigen internationale relaties en lidmaatschappen van internationale organisaties beheren, wat hun wereldwijde invloed en zichtbaarheid kan vergroten.
- **Aanpassing aan lokale behoeften:** Onafhankelijkheid staat landen toe om beleid en wetgeving te ontwikkelen die volledig zijn afgestemd op de specifieke behoeften en omstandigheden van hun bevolking.

Argumenten tegen volledige onafhankelijkheid:

- **Economische uitdagingen:** Kleine of economisch minder ontwikkelde landen kunnen moeite hebben om economisch zelfstandig te zijn, met risico's zoals economische instabiliteit, beperkte markttoegang en afhankelijkheid van een beperkt aantal economische sectoren.
- **Internationale isolatie:** Zonder de steun van een groter koninkrijk of unie kunnen onafhankelijke landen gevoeliger zijn voor internationale isolatie, zowel politiek als economisch, wat hun vermogen om op het wereldtoneel te handelen kan beperken.
- **Defensie en veiligheid:** Zelfstandige defensie en veiligheidsmaatregelen kunnen een zware financiële en organisatorische last zijn voor kleinere landen. Als onderdeel van een groter koninkrijk kunnen landen profiteren van collectieve veiligheid en defensieondersteuning.
- **Toegang tot hulpbronnen en infrastructuur:** Landen die onafhankelijk worden, verliezen mogelijk toegang tot de financiële, technische en infrastructurele hulpbronnen die beschikbaar zijn via het koninkrijk, wat de ontwikkeling van essentiële diensten en infrastructuur kan belemmeren.
- **Sociale voorzieningen:** De overgang naar volledige onafhankelijkheid kan leiden tot veranderingen of vermindering van sociale voorzieningen, zoals gezondheidszorg en onderwijs, die voorheen mogelijk werden ondersteund of gesubsidieerd door het koninkrijk.

14. Bespreek jouw argumenten met een of enkele klasgenoten.

15. Ben jij het wel of niet eens met de stelling? Beargumenteer waarom wel / niet.

Stap 2

Vragen

1. Beschrijf de Nederlandse invloed op de besluitvormingsprocessen op de BES- en CAS-eilanden. Geef voorbeelden uit de tekst die deze invloed illustreren.

De Nederlandse tradities van overleg en consensus zijn waarneembaar in de politieke besluitvorming op de eilanden. Dit blijkt uit de manier waarop de bestuurlijke systemen op de eilanden zijn gemodelleerd naar het Nederlandse voorbeeld. Binnen Caribisch Nederland functioneert ieder eiland als een democratie, waarbij Curaçao, Sint-Maarten en Aruba elk hun eigen parlement en premier hebben, en Bonaire, Saba en St. Eustatius lokale raden en een gezaghebber hebben.
2. Geef een voorbeeld uit je dagelijks leven hoe je ziet dat er op jouw eiland een gevoel is van nationale trots.

Het gevoel van nationale trots en identiteit in Caribisch Nederland wordt vaak geuit in muziek, kunst en festivals, zoals het jaarlijkse carnaval. Elk eiland heeft zijn eigen unieke karakter. Bijvoorbeeld, Bonaire staat bekend om zijn rijke natuurlijke schoonheid en duiklocaties, terwijl Curaçao een kosmopolitisch karakter heeft en Sint-Maarten bekend staat als toeristisch. Dit regionale bewustzijn wordt versterkt door lokale tradities, dialecten en evenementen die specifiek zijn voor elk eiland.

In bron 9 is beschreven waaruit het Wapen van Bonaire bestaat.

3. Zoek uit wat de symboliek is achter de verschillende onderdelen.

Het blauwe schild verwijst naar de hemel en naar de zee, die Bonaire met de wereld verbindt en een belangrijke rol speelt in de Bonaireaans economie. Het gouden stuurrad vertegenwoordigt de Bonairianen die de wereldzeeën hebben bevaren en vanouds tot de beste zeevaarders en botenbouwers van de regio worden gerekend. De rode ster

symboliseert het bloed dat de Bonairianen hebben vergoten om zich te bevrijden van vijanden. De punten van de ster verwijzen naar de zes traditionele woonkernen op het eiland. De zwarte kompasring staat voor koersvastheid en de Bonaireaans economische, vriendschappelijke en culturele relaties in alle windstreken. De gouden kroon laat de band tussen Bonaire en het Koninkrijk der Nederlanden zien.

4. Maak een culturele collage over lokaal bewustzijn
  - a) Kies één van de BES- of CAS-eilanden (niet je eigen eiland).
  - b) Onderzoek de verschillende culturele aspecten van dat eiland, zoals muziek, kunst, festivals, feestdagen, (eet)tradities, dialecten en evenementen.
  - c) Maak een collage (digitaal of op papier) waarin je deze verschillende aspecten weergeeft. Probeer de mix van Afrikaanse, inheemse en Nederlandse invloeden te laten zien.
  - d) Schrijf een korte begeleidende tekst waarin je de elementen in je collage uitlegt en hoe ze bijdragen aan het lokale bewustzijn en de identiteit van het eiland.
  - e) Vergelijk jouw culturele collage met de collage van een klasgenoot die een ander eiland heeft gekozen. Bespreek de inhoudelijke verschillen. Blijkt uit jullie collages dat er sprake is van een lokaal bewustzijn?

Voorbeeldantwoord Collage Aruba

1. Vlag van Aruba:

Een prominente afbeelding van de Arubaanse vlag met zijn lichte blauwe achtergrond, twee smalle gele strepen aan de onder- en bovenkant en een rode ster met vier punten in het midden.

2. Divi Divi Bomen:

Foto's van de iconische Divi Divi bomen die typerend zijn voor Aruba's natuurlijke landschap. Deze bomen worden vaak gevormd door de passaatwinden.

3. Carnaval:

Kleurrijke beelden van Aruba's jaarlijkse carnaval, met dansers in levendige kostuums, praalwagens en lokale muzikanten.

4. Flamingo's op het strand:

Een afbeelding van de beroemde flamingo's die wandelen langs de witte zandstranden van Aruba, specifiek op Renaissance Island.

5. Arikok Nationaal Park:

Foto's van dit beschermde natuurgebied met zijn unieke dieren, planten en landschappen.

6. Arubaanse gerechten:

Afbeeldingen van lokale specialiteiten zoals 'Keshi yena' (gevulde kaas) en 'Pastechi' (gevulde pasteitjes).

7. Oud-Hollandse architectuur:

Foto's van historische gebouwen in Oranjestad die de Nederlandse invloed op de eilandarchitectuur weerspiegelen.

8. Traditionele muziekinstrumenten:

Afbeeldingen van instrumenten zoals de 'tambu' en 'caha di orgel', die beide een rol spelen in de traditionele Arubaanse muziek.

9. Papiamentu:

Een afbeelding van een oud boek of een krant in het Papiamentu, de lokale taal van Aruba, om de unieke culturele identiteit te benadrukken.

overlegorgaan dat directe vertegenwoordiging biedt aan de eilanden in de Nederlandse politiek. Dit orgaan zou bestaan uit vertegenwoordigers van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba, die regelmatig overleg plegen met Nederlandse beleidsmakers over kwesties die de eilanden betreffen.

8. Zoek bij ieder jaartal een passende afbeelding of een passend symbool.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Curaçao.

1499:

Beschrijving: Ontdekking van Curaçao door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

Afbeelding: Een oud zeilschip of een portret van Alonso de Ojeda.

1634:

Beschrijving: Nederlandse verovering van Curaçao door de West-Indische Compagnie.

Afbeelding: Nederlandse vlag of een illustratie van de verovering.

1863:

Beschrijving: Afschaffing van de slavernij in Curaçao.

Afbeelding: Gebroken kettingen of een afbeelding van een viering na de afschaffing.

1954:

Beschrijving: Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden wordt ondertekend, waarmee Curaçao een autonome entiteit binnen het Koninkrijk wordt.

Afbeelding: Het document van het Statuut of een foto van de ondertekening.

1980:

Beschrijving: Groeiende roep om grotere autonomie binnen Curaçao.

Afbeelding: Protesten of politieke bijeenkomsten uit die periode.

2010:

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Curaçao wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeelding: Een moderne kaart van Curaçao of afbeeldingen van vieringen van de nieuwe status.

9. Kies een ander eiland van het Caribisch deel van het Koninkrijk en ga op het internet op zoek naar de sleutelmomenten in de geschiedenis van het eiland die hebben bijgedragen aan hun huidige staatsinrichting en politieke cultuur.
10. Maak een tijdlijn waarin deze sleutelmomenten worden weergegeven.
11. Geef bij elk moment een korte beschrijving en voeg indien mogelijk afbeeldingen of symbolen toe om het moment te illustreren.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Aruba

1499

Beschrijving: Ontdekking van Aruba door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

Afbeeldingssuggestie: Afbeelding van een Spaanse ontdekkingsreiziger of een historische kaart die de ontdekking van Aruba illustreert.

1636

Beschrijving: Nederlandse kolonisatie van Aruba. Het eiland wordt geclaimd door de Nederlanders.

Afbeeldingssuggestie: Afbeelding van Nederlandse kolonisten die aankomen op Aruba of een historische afbeelding van een Nederlands schip dat bij het eiland aanmeert.

1986

Beschrijving: Aruba verkrijgt status aparte binnen het Koninkrijk der Nederlanden na het ondertekenen van het Staatsreglement voor het Land Aruba.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Staatsreglement door Arubaanse en Nederlandse functionarissen.

1990

Beschrijving: Goedkeuring van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarin Aruba wordt erkend als een autonoom land binnen het Koninkrijk.

Afbeeldingssuggestie: Afbeelding van de goedkeuringsceremonie van het Statuut met vertegenwoordigers van Aruba en Nederland.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Aruba wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden, vergelijkbaar met Curaçao.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met de vlag van Aruba en andere symbolen die de autonome status benadrukken.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Saba

1640

Beschrijving: Begin van de Nederlandse kolonisatie van Saba. Het eiland wordt geclaimd door de Nederlanders.

Afbeeldingssuggestie: Een historische afbeelding van Nederlandse schepen die aankomen bij Saba of een illustratie van de eerste nederzettingen door Nederlandse kolonisten.

1816

Beschrijving: Saba wordt een officieel deel van de Nederlandse Antillen na de Vrede van Parijs.

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van de Vrede van Parijs of een historische kaart waarop Saba als deel van de Nederlandse Antillen wordt aangegeven.

1954

Beschrijving: Saba wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarbij het een bijzondere gemeente wordt van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Saba of een afbeelding van de vlag van Saba die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Saba blijft een bijzondere gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met een focus op Saba en haar relatie tot Nederland als bijzondere gemeente.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Sint-Maarten

1493

Beschrijving: Ontdekking van Sint-Maarten door Christoffel Columbus tijdens zijn tweede reis naar de Nieuwe Wereld.

Afbeeldingssuggestie: Een historische kaart of illustratie die de aankomst van Columbus op Sint-Maarten weergeeft.

1631

Beschrijving: Nederlandse verovering van Sint-Maarten op de inheemse bevolking, gevolgd door de bouw van een fort door Nederlandse kolonisten.

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van Nederlandse schepen die Sint-Maarten naderen of een illustratie van de vestiging van het Nederlandse fort op het eiland.

1648

Beschrijving: De Vrede van Münster verdeelt Sint-Maarten tussen Nederland en Frankrijk, waarbij het eiland wordt opgesplitst in een Nederlandse en een Franse kant.

Afbeeldingssuggestie: Een historische afbeelding van de ondertekening van de Vrede van Münster met een kaart die de verdeling van Sint-Maarten illustreert.

1954

Beschrijving: Sint-Maarten wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarbij het een bijzondere gemeente wordt van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Sint-Maarten of een afbeelding van de vlag van Sint-Maarten die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Sint-Maarten wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met een focus op Sint-Maarten en zijn status als autonoom land.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Bonaire

1499

Beschrijving: Ontdekking van Bonaire door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

Afbeeldingssuggestie: Een historische kaart die de ontdekking van Bonaire door Spaanse ontdekkingsreizigers illustreert.

1634

Beschrijving: Nederlandse verovering van Bonaire door de West-Indische Compagnie (WIC).

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van Nederlandse schepen die aankomen op Bonaire of een illustratie van de Nederlandse kolonisatie van het eiland.

1954

Beschrijving: Bonaire wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en wordt een bijzondere gemeente van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Bonaire of een afbeelding van de vlag van Bonaire die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Bonaire wordt een bijzondere gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met een focus op Bonaire en zijn status als bijzondere gemeente.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Sint-Eustatius

1636

Beschrijving: Nederlandse kolonisatie van Sint-Eustatius. Het eiland wordt geclaimd door de Nederlanders.

Afbeeldingssuggestie: Een historische afbeelding van Nederlandse schepen die arriveren op Sint-Eustatius of een illustratie van de Nederlandse nederzetting op het eiland.

1678

Beschrijving: Verdrag van Nijmegen waarbij Sint-Eustatius officieel wordt toegekend aan de Nederlandse Republiek.

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van de ondertekening van het Verdrag van Nijmegen of een historische kaart die de toewijzing van Sint-Eustatius aan Nederland aangeeft.

1954

Beschrijving: Sint-Eustatius wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en wordt een bijzondere gemeente van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Sint-Eustatius of een afbeelding van de vlag van Sint-Eustatius die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Sint-Eustatius wordt een bijzondere gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd, met een focus op Sint-Eustatius en zijn status als bijzondere gemeente.

Stap 3

Opdracht: Staatsvormen

Bestudeer de informatie in bron 11.

Bron 11

Staatsvormen in het Caribisch gebied

De verschillende landen en territoria in het Caribisch gebied met hun staatsvorm.

Antigua en Barbuda: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Bahama's: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Barbados: Vanaf 2021 een republiek met een president als staatshoofd. Voorheen een constitutionele monarchie met de Britse monarch.

Cuba: Socialistische republiek (communistisch).

Dominica: Republiek met een president als staatshoofd.

Dominicaanse Republiek: Republiek met een president als staatshoofd.

Grenada: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Haïti: Republiek met een president als staatshoofd, maar heeft in verschillende periodes van zijn geschiedenis te maken gehad met instabiliteit.

Jamaica: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Saint Kitts en Nevis: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Saint Lucia: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Saint Vincent en de Grenadines: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Trinidad en Tobago: Republiek met een president als staatshoofd.

Daarnaast zijn er diverse overzeese territoria in de Cariben die afhankelijk of verbonden zijn met grotere landen:

Verenigde Staten: Puerto Rico (geassocieerd territorium), Amerikaanse Maagdeneilanden (overzees territorium).

Verenigd Koninkrijk: Anguilla, Bermuda, Britse Maagdeneilanden, Caymaneilanden, Montserrat en de Turks- en Caicoseilanden (allen Britse overzeese territoria).

Frankrijk: Guadeloupe, Martinique, Saint Barthélemy en Saint Martin (overzeese departementen/regio's of collectivités d'outre-mer).

Nederland: Aruba, Curaçao en Sint-Maarten (landen binnen het Koninkrijk), Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (bijzondere gemeenten van Nederland).

1 Welke onafhankelijke landen (bovenste 13 uit bron 11) zijn koloniën van het Verenigd Koninkrijk geweest?

1 Van de genoemde 13 landen zijn de volgende voormalige koloniën van het Verenigd Koninkrijk:

Antigua en Barbuda: Dit land was een Britse kolonie tot het in 1981 onafhankelijk werd.

Bahama's: De Bahama's waren een Britse kolonie tot 1973, toen ze onafhankelijk werden.

Barbados: Barbados was een Britse kolonie tot het in 1966 onafhankelijk werd. In 2021 werd het een republiek.

Dominica: Dit land was een Britse kolonie tot 1978, toen het onafhankelijk werd.

Grenada: Grenada was een Britse kolonie tot het in 1974 onafhankelijk werd.

Jamaica: Jamaica was een Britse kolonie tot het in 1962 onafhankelijk werd.

Saint Kitts en Nevis: Dit land was een Britse kolonie tot het in 1983 onafhankelijk werd.

Saint Lucia: Saint Lucia was een Britse kolonie tot het in 1979 onafhankelijk werd.

Saint Vincent en de Grenadines: Dit land was een Britse kolonie tot het in 1979 onafhankelijk werd.

Trinidad en Tobago: Trinidad en Tobago waren Britse koloniën tot ze in 1962 onafhankelijk werden.

De overige landen (Cuba, Dominicaanse Republiek en Haïti) waren geen Britse koloniën. Cuba was een kolonie van Spanje voordat het onafhankelijk werd, de Dominicaanse Republiek was ook oorspronkelijk een Spaanse kolonie, en Haïti was een Franse kolonie voordat het de eerste onafhankelijke natie van Latijns-Amerika werd.

2 Geef aan welk land een unieke staatsvorm heeft die verschilt van alle andere in de lijst? Noteer ook de staatsvorm van dat land.

2 Cuba heeft een unieke staatsvorm in de lijst als een "Socialistische republiek (communistisch)".

3 Jamaica en de Britse Maagdeneilanden hebben beide een band met het Verenigd Koninkrijk. Toch is er een verschil. Beschrijf dat verschil.

3 Jamaica is een onafhankelijke natie met een ceremoniële band met het VK, terwijl de Britse Maagdeneilanden een niet-soeverein territorium zijn dat direct onder het Verenigd Koninkrijk valt.

4 Bediscussieer met twee of drie klasgenoten: Hebben de territoria die geassocieerd zijn met grotere landen baat bij hun associatie? Wat zijn de voor- en nadelen van hun huidige status in relatie tot hun moederland?

4 Overzeese territoria kunnen baat hebben bij hun associatie met grotere landen door economische steun, defensie en internationale vertegenwoordiging. Aan de andere kant kan het zijn dat ze beperkte zelfbeschikking hebben, minder erkenning op het internationale toneel en soms zelfs interne problemen als gevolg van deze relaties.

Opdracht: Spanje

Spanje was een van de eerste Europese landen die kolonisatiepogingen ondernam in de Nieuwe Wereld, en als gevolg daarvan hadden veel landen en territoria in het Caribisch gebied op enig moment in hun geschiedenis te maken met een Spaanse koloniale overheerser.

Gebruik bron 12.

Bron 12

Voormalige Spaanse koloniën in de Cariben

Cuba: Dit eiland was vanaf het begin van de kolonisatie in de 16e eeuw tot aan de Spaans-Amerikaanse Oorlog in 1898 een Spaanse kolonie.

Puerto Rico: Net als Cuba werd Puerto Rico gekoloniseerd in het begin van de 16e eeuw en bleef het een Spaanse kolonie tot 1898.

Dominicaanse Republiek: De Dominicaanse Republiek beslaat het oostelijke deel van het eiland Hispaniola. Het werd in 1492 ontdekt door Christoffel Columbus en was een belangrijk centrum van Spaanse kolonisatie in de Nieuwe Wereld.

Jamaica: Hoewel het uiteindelijk een Britse kolonie werd, was Jamaica eerst een Spaanse kolonie vanaf het moment dat het in 1494 door Columbus werd ontdekt tot het in 1655 door de Engelsen werd veroverd.

Trinidad: Voordat Trinidad een Britse kolonie werd, was het korte tijd een Spaanse kolonie, van de late 15e eeuw tot het einde van de 18e eeuw.

Er waren ook andere kleinere eilanden en gebieden in het Caribisch gebied die kortstondig onder Spaanse controle stonden of door Spanje werden verkend voordat ze onder de controle van andere Europese machten kwamen.

5 Cuba en Puerto Rico waren twee van de laatste overgebleven Spaanse koloniën in het Caribisch gebied. In welk jaar en met welke gebeurtenis stopte de Spaanse kolonisatie?

5 In 1898. In 1898 vond de Spaans-Amerikaanse Oorlog plaats, wat resulteerde in de nederlaag van Spanje en het verlies van zijn laatste koloniën in het Caribisch gebied.

6 Zoek op internet op in welke landen in de Caribische regio Spaans gesproken wordt.

6 In de Caribische regio wordt Spaans gesproken in de volgende landen en territoria:

- Puerto Rico: Als een overzees territorium van de Verenigde Staten is Spaans een van de officiële talen naast het Engels.
- Cuba: Dit eilandland heeft Spaans als de officiële en dominante taal.
- Dominicaanse Republiek: Spaans is de officiële taal van dit land, hoewel er ook in sommige gebieden andere talen worden gesproken.
- De Spaanse Maagdeneilanden (Vieques en Culebra): Hoewel deze eilanden onderdeel zijn van Puerto Rico, wordt er ook Spaans gesproken naast het Engels.

Ook in sommige delen van andere Caribische landen, zoals Haïti, de Bahama's en Jamaica, wordt ook wel Spaans gesproken, zij het niet op grote schaal of als de dominante taal.

Opdracht: Cuba

De keuze van Cuba voor het communisme heeft geleid tot politieke en economische sancties tegen Cuba door met name de Verenigde Staten. Door de keuze speelde Cuba ook een belangrijke rol in de Koude Oorlog.

7 Geef aan welke politiek-economische sancties door de Verenigde Staten tegen Cuba veel invloed hebben op de handel tussen beide landen?

7 Boycot en embargo: De Amerikaanse regering opgeroepen tot een **boycot** van Cubaanse producten en activiteiten en een **embargo** ingesteld dat gericht was op een volledige ban op alle handel met Cuba.

8 Geef aan

- welk Europees land tijdens de Koude Oorlog veel invloed had in Cuba;
- waarom dit land veel belang hechtte aan die invloed.

8 De Sovjet-Unie (later Rusland). De belangrijke strategische ligging van het eiland, de nabijheid van de Verenigde Staten en de belangrijke zeeroutes in de Cariben maakte dat de Sovjet-Unie belang had bij invloed in Cuba.

Opdracht: Territoriale conflicten

Tussen de verschillende Europese landen met koloniën in het Caribisch gebied hebben zich regelmatig conflicten over heerschappij of eigendom van een land of gebied voorgedaan. Deze zogenaamde **territoriale conflicten** hebben een belangrijke rol gespeeld bij de vorming van de identiteit van de landen.

Een voorbeeld van hoe territoriale conflicten de identiteit van landen in het Caribisch gebied hebben gevormd, is het conflict tussen Frankrijk en Nederland over het eiland Saint-Martin/Sint-Maarten. Dit eiland is uniek omdat het nu verdeeld is tussen twee naties: het Franse deel, Saint-Martin, en het Nederlandse deel, Sint-Maarten. De verdeling van het eiland gaat terug tot de 17e eeuw. Na meerdere schermutselingen en korte periodes waarin het eiland door een van de twee machten werd bezet, werd in 1648 het Verdrag van Concordia ondertekend. Dit verdrag erkende de verdeling van het eiland tussen de twee landen, een regeling die, ondanks enkele spanningen en conflicten, tot op de dag van vandaag standhoudt. De unieke status van het eiland als verdeeld tussen twee Europese machten heeft een diepgaande invloed gehad op de culturele en sociale identiteit van de bewoners. Het heeft geleid tot een rijke mengeling van Franse en Nederlandse invloeden in talen, keukens, wetten en tradities, die het eiland een uniek karakter geven binnen het Caribisch gebied.

Een ander voorbeeld van een eiland in het Caribisch gebied dat te maken heeft gehad met meerdere kolonistoren, en waar deze geschiedenis een diepgaande invloed heeft gehad op de identiteit van het land, is Saint Lucia.

9 Ga op zoek naar informatie over Saint Lucia en beschrijf hoe conflicten invloed hebben gehad op de cultuur en samenleving van Saint Lucia.

Voorbeeldantwoord

Saint Lucia is uniek in het Caribisch gebied vanwege het feit dat het eiland maar liefst veertien keer van handen is gewisseld tussen de Britten en de Fransen tijdens de 17e en 18e eeuw, wat het de bijnaam "Helen of the West Indies" heeft opgeleverd, verwijzend naar de figuur Helena van Troje uit de Griekse mythologie. Deze constante strijd tussen de twee koloniale machten heeft een blijvende invloed gehad op de cultuur en de samenleving van Saint Lucia.

Franse invloed:

De eerste Europese nederzetting op Saint Lucia werd gesticht door de Fransen in 1643, en Franse invloed is tot op de dag van vandaag merkbaar, vooral in de lokale taal en cultuur. Het eiland heeft een sterke Creoolse identiteit, waarin Franse invloeden zijn vermengd met Afrikaanse, Indiase en inheemse tradities. De Franse invloed is ook te zien in de familienamen, de plaatsnamen en de officiële taal, het Engels, dat echter voor veel inwoners niet de

moedertaal is; in plaats daarvan spreken velen Patois of Creools, een taal die sterk beïnvloed is door het Frans.

Britse invloed:

Na meerdere keren van heerschappij gewisseld te hebben, kwam Saint Lucia uiteindelijk permanent onder Britse controle in 1814, na de Napoleontische oorlogen. Onder Britse heerschappij werd het eiland een suikerproducerende kolonie binnen het Britse imperium, wat leidde tot de import van een grote Afrikaanse slaafbevolking. Na de afschaffing van de slavernij werden arbeiders uit India naar het eiland gebracht om te werken op de plantages, wat bijdroeg aan de etnische en culturele diversiteit van het eiland. De Britse invloed is nog steeds merkbaar in de administratieve en juridische systemen, het onderwijs, en andere instellingen.

Hedendaagse Identiteit:

De unieke geschiedenis van Saint Lucia, met zijn Franse en Britse koloniale verleden, heeft geleid tot een rijke mengeling van culturen, talen en tradities die de hedendaagse identiteit van het eiland vormen. Deze diversiteit wordt gevierd in de muziek, dans, kunst, culinaire tradities en het jaarlijkse carnaval, waardoor Saint Lucia een unieke plek is in het Caribisch gebied. Deze historische vermenging van Franse en Britse invloeden, gecombineerd met Afrikaanse, Indiase en inheemse elementen, heeft Saint Lucia een rijke culturele erfenis gegeven die het eiland onderscheidt van zijn burens in het Caribisch gebied.

Eindproduct

Een geannoteerde kaart van de politieke systemen op de eilanden die deel uitmaken van Caribisch Nederland zou er als volgt uit kunnen zien:

Basis:

Een getekende 'kaart' van Caribisch Nederland, met daarop afgebeeld de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius, Saba, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten.

Titel:

"Boven aan de kaart staat "Politieke Systemen van Caribisch Nederland".

Annotaties:

Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (BES-eilanden):

Tekst: "Bijzondere gemeenten van Nederland."

Pictogram: Een klein Nederlands vlaggetje.

Aruba, Curaçao en Sint-Maarten:

Tekst: "Zelfstandige landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden."

Pictogram: Vlaggen van Aruba, Curaçao, en Sint-Maarten naast een Nederlands vlaggetje.

Extra aanduidingen:

Post-its: Deze kunnen details geven over specifieke politieke figuren, recente gebeurtenissen of belangrijke data in de politieke geschiedenis van elk eiland.

Afbeeldingen: Deze kunnen foto's zijn van belangrijke politieke monumenten, gebouwen, of leiders.

Diagrammen: Pie-charts die bijvoorbeeld de zetelverdeling in lokale parlementen of raden laten zien.

Pijlen: Deze kunnen de relaties tussen de eilanden aanduiden of de relatie met Nederland, in termen van politieke afhankelijkheid of samenwerking.

Legenda: Aan de zijkant of onderkant van de kaart is er een legenda die de gebruikte pictogrammen, kleuren en symbolen uitlegt.

Het belangrijkste bij het maken van de kaart is om ervoor te zorgen dat de informatie duidelijk en overzichtelijk wordt gepresenteerd en dat er een coherente stijl wordt gehanteerd. De kleuren en symbolen moeten consistent zijn en de tekst moet leesbaar zijn. De kaart moet zowel visueel aantrekkelijk zijn als informatief.

Toets

Toetsvragen met antwoorden.

1 Hoe worden de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius, Saba, Curaçao, Aruba en Sint-Maarten sinds 2010 gezamenlijk aangeduid?

- A. Nederlandse Antillen
- B. Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden (juist)
- C. Overzeese gebiedsdelen

2 Wat is de staatkundige status van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba sinds 2010?

- A. Onafhankelijke landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
- B. Autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
- C. Bijzondere gemeenten van Nederland (juist)
- D. Traditionele gemeenten van Nederland

3 Welk eiland werd in 1986 een afzonderlijk land binnen het Koninkrijk der Nederlanden?

- A. Bonaire
- B. Sint-Maarten
- C. Curaçao
- D. Aruba (juist)

4 Welke uitspraak over de relatie van de BES- en CAS-eilanden met Nederland is juist?

- A. Alle eilanden hebben volledige onafhankelijkheid en geen banden met Nederland.
- B. Alle eilanden hebben sterke economische, politieke en sociale banden met Nederland, maar de mate van autonomie varieert. (juist)
- C. Enkel de BES-eilanden hebben economische, politieke en sociale banden met Nederland.
- D. Enkel de CAS-eilanden hebben een relatie met Nederland op basis van financiële steun.

5 Welke traditie van Nederland is waarneembaar in de politieke besluitvorming op de BES- en CAS-eilanden?

- A. Traditie van overleg en consensus (juist)
- B. Traditie van centralisatie
- C. Traditie van feodale bestuursvormen

6 Wat typeert de staatsinrichting van Caribisch Nederland?

- A. Alleen een democratie zonder monarchie
- B. Alleen een monarchie zonder democratie
- C. Een combinatie van democratie en monarchie (juist)

7 Welk aspect is NIET geassocieerd met nation-building in Caribisch Nederland?

- A. Sterke, historische band met Nederland
- B. Jaarlijks carnaval
- C. Lokale tradities en dialecten
- D. Eén uniforme cultuur over alle eilanden (juist)

8 Wat is de staatsvorm van Cuba?

- A. Democratische republiek
- B. Constitutionele monarchie
- C. Socialistische republiek (communistisch) (juist)
- D. Parlementaire democratie

9 Welke van de volgende landen heeft volledige soevereiniteit in het Caribisch gebied?

- A. Puerto Rico
- B. Britse Maagdeneilanden
- C. Jamaica (juist)
- D. Martinique

10 Welk land in het Caribisch gebied heeft te maken gehad met perioden van instabiliteit en kreeg soms het etiket 'failed state'?

- A. Cuba
- B. Barbados
- C. Haïti (juist)
- D. Puerto Rico

11 Wat beschrijft "good governance" het best?

- A. Het streven naar economische welvaart door middel van handelssancties.
- B. Een efficiënte, effectieve, transparante en verantwoordelijke bestuursvorm waarbij de rechten van alle burgers worden gerespecteerd. (juist)
- C. Het behouden van een sterke militaire aanwezigheid in een regio.
- D. Het promoten van een eenpartijstaatsysteem voor politieke stabiliteit.

Examenvragen + antwoorden

Uit examen 2018 tijdvak 1 - havo

In het proces van dekolonisatie hebben de landen en eilanden van het Caribisch gebied verschillende stappen gezet op weg naar onafhankelijkheid. In bron 13 worden hiervoor de volgende drie situaties onderscheiden: onafhankelijke landen, verbonden gebieden en afhankelijke gebieden.

Welke van deze drie situaties is sinds 10-10-10 het best van toepassing op de BES-eilanden en welke situatie is het best van toepassing op Aruba, Curaçao en Sint-Maarten?

Bron 13**Caribische politiek: eenheid in diversiteit**

Het definiëren van de Caribische regio kan op basis van verschillende kenmerken, maar begrenzing in de ruimste zin rekent naast de Caribische eilanden ook de landen Belize, Guyana, Suriname en Frans-Guyana tot de regio.

Het Caribisch gebied heeft een enorme politieke diversiteit. Het gebied bestaat uit 'onafhankelijke' landen, verschillende 'verbonden' (associated) gebieden en de 'afhankelijke' gebieden.

Er bestaan in een relatief klein gebied veel verschillende staatsvormen: liberale democratieën, overzeese gebiedsdelen (van de Verenigde Staten of Europa), 'fragiele' democratieën die recent nog een autoritair bestuur hadden, een 'failed state' en dan nog een van de laatst overgebleven communistische staten in de wereld.

Een gemeenschappelijke Caribische identiteit met gemeenschappelijke Caribische belangen is moeilijk te vinden. Hoewel er intergouvernementele organisaties bestaan die samenwerking in de regio stimuleren, zoals de Caricom en de ACP, zijn niet alle Caribische staten of 'verbonden/afhankelijke grondgebieden' hierbij aangesloten.

Het Caribisch gebied is een regio die een gemeenschappelijk verleden deelt, maar nu versnipperd en politiek sterk verdeeld is: een wonderlijke situatie. Men kan zich afvragen of het Caribisch gebied een gemeenschappelijke toekomst kan opbouwen.

vrij naar een artikel op: <http://www.socialstudies.org>

Antwoord 2018 tijdvak 1 - havo

- BES-eilanden zijn in deze indeling afhankelijke gebieden.
- Aruba, Curaçao en St. Maarten zijn in deze indeling verbonden gebieden.

Uit Examen 2016 tijdvak 1 – havo

Groot-Brittannië is tevens bekend als het 'Verenigd Koninkrijk' (The United Kingdom), omdat het bestaat uit verschillende landen. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat ook uit verschillende landen.

Uit hoeveel landen bestaat sinds 10-10-10 het Koninkrijk der Nederlanden? Leg je antwoord uit

Antwoord 2016 tijdvak 1 - havo

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat sinds 10-10-10 uit 4 landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten (terwijl de BES-eilanden bijzondere gemeenten van Nederland zijn).

Uit Examen 2021 tijdvak 1 – vwo

Gebruik bron 14.

Bron 14**Amerikaans reisverbod voor Raúl Castro wegens steun aan Maduro**

september 2019 - De voorzitter van de Cubaanse Communistische Partij Raúl Castro mag het grondgebied van de Verenigde Staten niet meer betreden. Dat heeft de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken bekendgemaakt. Castro is de broer van Fidel Castro, degene die de republiek Cuba omvormde tot een communistische staat. Raúl Castro oefent veel invloed uit op politieke en militaire beslissingen van Cuba. Volgens de minister heeft Castro mensenrechten geschonden door het regime van de Venezolaanse president Nicolás Maduro te steunen. Ook de directe familieleden van Castro kunnen de Verenigde Staten niet meer betreden of hebben grote kans uitgeleverd te worden aan de Verenigde Staten als ze een gebied betreden waar de Verenigde Staten veel invloed op heeft. Volgens de Verenigde Staten is Castro indirect verantwoordelijk voor het geweld, intimidatie en de onderdrukking door het regime-Maduro. Met de sanctie willen de Verenigde Staten vooral dat Cuba stopt met het steunen van Maduro. In de zomer van 2019 besloten de Verenigde Staten al het zeecruisetoerisme naar Cuba te stoppen.

Raúl Castro bij de viering van het jubileum van de Cubaanse revolutie

1 Raúl Castro en zijn familie mogen niet meer op grondgebied van de Verenigde Staten komen. Deze maatregel beperkt Raúl Castro en zijn familieleden ook in het reizen binnen het Caribisch gebied. Beredeneer dit.

1 Uit de redenering moet blijken dat de Verenigde Staten veel (politieke en/of economische) invloed hebben in het Caribisch gebied waardoor voor Raúl Castro en zijn familie de meeste landen niet toegankelijk zijn vanwege het risico te worden aangehouden en uitgeleverd te worden.

2 Het conflict tussen de Verenigde Staten en Cuba kan gunstig zijn voor landen als Bahama's, de Dominicaanse Republiek en Jamaica. Beredeneer dit met behulp van de bron.

2 De Verenigde Staten hebben het (zeecruise)toerisme naar Cuba geboycot/gestopt. Hierdoor zal het toerisme (met aanvankelijk bestemming Cuba) zich kan verplaatsen naar omringende landen als bijvoorbeeld Bahama's, de Dominicaanse Republiek en Jamaica.